

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ ΤΟΥ «ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ» (1588)

Ἡ φύλαξη τῶν φρουρίων τοῦ «Βασιλείου τῆς Κρήτης» ἦταν ἐμπιστευμένη στὴ λεγόμενη «μ ι λ ί τ σ ι α»¹. Ἡ μιλίτσια ἦταν στρατὸς ἐπαγγελματικός, μισθοφορικός, πὸν ἀποτελούνταν κυρίως ἀπὸ ἰταλοὺς μισθοφόρους. Γι' αὐτὸ λέγονταν καὶ *milizia italiana*². Ὁ ἀριθμὸς τοῦ μισθοφορικοῦ αὐτοῦ στρατοῦ κυμαινόταν ἀπὸ 3000-3500 ἄνδρες, κατανεμημένους στὰ 8 φρούρια τῆς Κρήτης.

Τὴν ἐποχὴ πὸν ἐκδόθηκε ὁ δημοσιευόμενος παρακάτω στρατιωτικὸς κανονισμὸς (1588), ἡ μιλίτσια βρισκόνταν σὲ ἄθλια κατάσταση, ὅπως πληροφοροῦμαστε ἀπὸ ἄλλα ἔγγραφα τῆς ἐποχῆς³. Οἱ στρατιῶτες συζοῦσαν μὲ γυναῖκες καί, σὲ περίπτωση ἀνάγκης, ἐγκατέλειπαν τὶς θέσεις τους. Ἡ κατάσταση αὐτὴ παρακίνησε ἀσφαλῶς τὸ *Gio. Battista Dal Monte*, Γενικὸ Ἀρχηγὸ τοῦ Πεζικοῦ, στὴν ἐκδοση τοῦ κανονισμοῦ του, γιὰ νὰ βάλει κάποια τάξη στὴ μιλίτσια. Μά, ὡς φαίνεται, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς προσπάθειάς του ἦταν πενιχρό, γιατί, ἕνα χρόνο μετὰ τὴν ἐκδοση τοῦ κανονισμοῦ, δηλαδὴ τὸ 1589, ὁ Ἰωάν. Μοτσενίγκο, Γενικὸς Προβλεπτὴς τῆς Κρήτης, παραπονεῖται γιὰ τὴν ἄθλια κατάσταση στὴν ὁποία βρισκόνταν καὶ τότε ἡ μιλίτσια⁴.

Τὸ πρωτότυπο τοῦ δημοσιευόμενου, ἀνέκδοτου μέχρι σήμερα, στρατιωτικοῦ κανονισμοῦ τῶν φρουρῶν τῆς Κρήτης βρίσκεται στὸ *Archivio di Stato di Firenze, Carte Stroziane, serie I, filza 304, carte 85-88*, μαζί μὲ ἄλλα ἔγγραφα ἱστορικῆς σημασίας γιὰ τὴν Κρήτη.

---

¹) Τοὺς τελευταίους αἰῶνες τῆς Βενετοκρατίας, ἡ Βενετία ἀναγκάστηκε, «τῇ σοφῇ ὑποδείξει τοῦ ἐκλαμπροτάτου Γενικοῦ Προβλεπτοῦ Φοσκαρίνι», ὅπως ἀναφέρει ὁ Μοτσενίγκο στὴν ἐκθεσὴ του τοῦ 1589, νὰ στρατολογήσει καὶ τοὺς εὐγενεῖς κρητικούς, ἀποίκους καὶ ντόπιους, πὸν ἀπέτέλεσαν τὶς λεγόμενες «ὄρντινάντσες», εἶδος ἐφεδρικοῦ τοπικοῦ στρατοῦ, προορισμένου γιὰ τὴν ἀμύνα τῆς Κρήτης ἀπὸ ἐξωτερικὸ κίνδυνο. Ὁ αὐτὸς στρατὸς ἀριθμοῦσε 12-14 χιλ. ἄνδρες.

²) Βλ. Σ. Γ. Σπανάκη, *Μνημεῖα Κρητικῆς Ἱστορίας τ. I*, σ. 52. (ἐκθεσὴ τοῦ *I. Μοτσενίγκο 1589*).

³) Βλ. Ἀγ. Ξηροῦχάκη, *Βενετοκρατούμενη Ἀνατολή, Κρήτη καὶ Ἐπτάνησος*, Ἀθῆναι 1934, σ. 56. Ὁ Ξ. ἀντλεῖ ἀπὸ τὸν Καστροφύλακα καὶ τὴν ἐκθεσὴ τοῦ *Garzoni*, τοῦ 1584.

⁴) Βλ. Σ. Γ. Σπανάκη, ὁ.π. σ. 52.

ORDINI DA OSSERVARSI DALLE MILITIE DEL REGNO DI CANDIA, LASCIATI DALL' ILL(USTRISSIMO) SIG(NORE) GIO(VANNI) BATTA DAL MONTE CAPITANO GENERALE DELLE FANTERIE
A XX NOVEMBRE 1588

Desiderando noi che tutte le militie di Sua Serenità, et in particolare questa del Regno di Candia, sia governata con quell' ordine e peritia e politia militare che conviene al servizio et reputatione di Sua Serenità et all'honore della militia istessa, giudichiamo che nell'avenire si debbino osservare gli infrascritti capitoli.

[1] *Et prima, dependendo ogni buona attione dalla gratia divina, che non sia persona alcuna, sì soldato come uffitiale, che ardisca bestemmiare nè maledire il nome di Dio nè de' Santi, in che debbino li Capitani et Uffitiali usare ogni diligentia sì nell' obviare la bestemmia come nel far gastigar li transgressori.*

[2] *Che li Capitani debbino haver le loro compagnie tutte unite in un sol quartiere, acciò con una voce possino raccorre li soldati e provvedere alli bisogni che possono occorrere.*

[3] *Che tutti li soldati debbino habitare nel quartiere et la sera al suon della campana, trovarsi alli suoi alloggiamenti, nè gli*

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ «ΜΙΛΙΤΣΙΑ» ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ, ΠΟΥ ΕΚΔΟΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΛΑΜΠΡΟΤΑΤΟ κ. ΙΩΑΝΝΗ ΜΠΑΤΤΑ ΝΤΑΛ ΜΟΝΤΕ, ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΠΕΤΑΝΙΟ ΤΟΥ ΠΕΖΙΚΟΥ, ΣΤΙΣ 20 Ν/ΒΡΙΟΥ 1588.

Ἐπιθυμώντας νὰ διοικοῦνται ὅλες οἱ μιλίτσιες τῆς Γαληνότητος, καὶ ἰδιαίτερα τοῦ Βασιλείου τῆς Κρήτης, μὲ τὴ στρατιωτικὴ ἐκείνη τάξη, ἐμπειρία καὶ εὐγένεια, ποὺ ταιριάζει στὴν ὑπηρεσία καὶ στὴ φήμη τῆς Γαληνότητὸς τῆς καὶ στὴν τιμὴ αὐτῆς τῆς ἴδιας τῆς μιλίτσιας, ἀποφασίζομε νὰ τηρηθοῦν στὸ μέλλον οἱ ἀκόλουθες διατάξεις.

[1] *Καὶ πρῶτα, ἐξαορώντας κάθε καλὴ πράξη ἀπὸ τὴ θεία χάρη, κανεὶς νὰ μὴν τολμήσει, στρατιώτης ἢ ἀξιωματικός, νὰ βλαστημήσει ἢ νὰ καταραστεῖ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἢ τῶν Ἁγίων. Πάνω σ' αὐτὸ οἱ καπετάνιοι καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ὀφείλουν νὰ καταβάλουν κάθε ἐπιμέλεια, τόσο γιὰ νὰ προλάβουν τὶς βλαστήμιες, ὅσο καὶ γιὰ νὰ τιμωρήσουν τοὺς παραβάτες.*

[2] *Οἱ καπετάνιοι ὀφείλουν νὰ ἔχουν τοὺς λόχους τους ὅλους ἐνωμένους σὲ ἓνα καὶ μόνο στρατόνα, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ συγκεντρῶνουν τοὺς στρατιῶτες μὲ μιὰ φωνὴ καὶ νὰ φροντίζουν γιὰ τὶς ἀνάγκες ποὺ μποροῦν νὰ προκύψουν.*

[3] *Ὅλοι οἱ στρατιῶτες ὀφείλουν νὰ κατοικοῦν στὸ στρατόνα, καὶ τὸ βράδυ, μὲ τὸ κτύπημα τῆς καμπάνας, νὰ βρίσκονται στὰ διαμερί-*

sia più lecito partirsene, se non comandati dal loro superiore.

[4] *Che tutti li Capitani debbino operare che li loro soldati siano proveduti d'armi honorate et che li archibusieri debbino tutti usare gl' archibusi a fuoco con la serpa grande e da gioco, procurando che se alcuni ve ne sono che l'habbino piccola o vero a botta secondo l'uso delli vecellatori, debbino farla accomodare et siano in tutto esclusi gl'archibusi da rota.*

[5] *Che non sia lecito nelle città nè nelle guardie portar stilette, nè archibusetti corti da rota, come armi più proprie di homicidiali che di soldati.*

[6] *Che nessuno soldato possa vendere, barattere, nè contrattare le armi senza licentia del Capitano, et che ogni contratto fatto senza essa licentia debba essere retrattato et revocato, et gastigato quel tal soldato che si fusse arrogato tanta licenza.*

[7] *Et occurrendo che nelle compagnie siano descritti soldati novelli, o che venendo genti d'Italia vi siano giovani di buona speranza, ma inesperti, debbino il Capitano et Sergente farli exercitare sì nella pratica dell'archibuso come nella cognitione di quan-*

σματά τους. Οὔτε τοὺς ἐπιτρέπεται πιά νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ στρατόν, παρὰ μόνο ἂν διαταχθοῦν ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους τους.

[4] Ὅλοι οἱ καπετάνιοι ὀφείλουν νὰ φροντίζουν νὰ εἶναι ἐφοδιασμένοι οἱ στρατιῶτες τους μὲ δοκιμασμένα ὄπλα. Καὶ οἱ ἀρκομπουζιέροι ὀφείλουν νὰ χρησιμοποιοῦν πυροβόλα ἀρκομπούζια μὲ τὸν πύροφι μεγάλο καὶ μὲ ὀχέα φροντίζοντας, ἂν ὑπάρχουν μερικὰ πὺ τὸν ἔχουν μικρὸ ἢ a botta (μὲ ὑποδοχέα ;), ὅπως συνηθίζεται στὸ ἵππικό (;)¹ νὰ τὰ διορθώσουν. Τὰ ἀρκομπούζια μὲ τροχὸ ἀποκλείονται ὀλωσδιόλου.

[5] Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ φέρουν στὶς πόλεις ἢ στὶς φρουρὰς σιλέτα, οὔτε βραχύκανα ἀρκομπούζια μὲ τροχό, ὄπλα μᾶλλον γιὰ δολοφόνους παρὰ γιὰ στρατιῶτες.

[6] Κανένας στρατιώτης δὲν μπορεῖ νὰ πουλήσει, ν' ἀνταλλάξει ἢ νὰ παζαρέψει τὰ ὄπλα, χωρὶς τὴν ἄδεια τοῦ καπετάνιου, καὶ κάθε συμφωνία χωρὶς τὴν ἄδεια αὐτὴ πρέπει νὰ ἀκυρώνεται καὶ νὰ ἀνακαλεῖται καὶ νὰ τιμωρεῖται ὁ στρατιώτης ἐκεῖνος, πὺ οἰκειοποιήθηκε τέτια ἄδεια.

[7] Καὶ ἐπειδὴ ἐγγράφονται στοὺς λόχους καινούργιοι στρατιῶτες, καὶ ἐκεῖνοι πὺ ἔρχονται ἀπὸ τὴν Ἰταλία εἶναι νέοι φερέλπιδες, μὰ ἄπειροι, ὁ καπετάνιος καὶ ὁ λοχίας ὀφείλουν νὰ τοὺς ἐκπαιδεύσουν τόσο στὴ χρῆση τοῦ ἀρκομπούζιου ὅσο καὶ στὴν ἐκμάθηση τοῦ κάθε τι

¹) Vexillatores, Vexilliferi ἢ Vexillarii ἦταν ὅσοι ἀνήκαν στὶς Vexillationes, ἴλες ἵππικῶ.

to si appartiene di sapere al soldato. Et l'istessa diligentia usino con tutti quelli che conosceranno haver bisogno.

[8] *Che nessun soldato o uffittiale minore sia ardito rispondere con parole alliere et superbe alli suoi maggiori, et in particolare al Capitano, ma debbano portarli il debito rispetto et reverenza et obbedirlo in tutto che comanderà senza replica alcuna, et in caso di agravio che li fusse fatto dalli uffittiali maiori, debba ricorrere dal suo Capitano o Sergente maggiore, o Governatore o dall' Illustrissimo Sig(nor) Provveditore Generale.*

[9] *Che nessuno sia chi si voglia, nè in guardia, nè alli quartieri, nè alle piazze publiche, nè sotto le insegne ardisca offendere alcuno nè provocare altrui con parole ingiuriose, nè cacciar mano alle armi.*

[10] *Et perchè circa alle guardie non habbiamo veduto in luogo di guerra nè di pace dove habbiamo praticato, che li corpi di guardia stiano senza conveniente numero di armi d'asta, nè che le compagnie habbino posto il quartiere ordinario nella muraglia,*

πὸν πρόπει νὰ ξέρει ὁ στρατιώτης. Τὴν ἴδια φροντίδα πρόπει νὰ καταβάλλουν καὶ γιὰ ὄλους ἐκείνους, πὸν θὰ ἀντιληφθοῦν πὼς ἔχουν ἀνάγκη.

[8] *Κανένας στρατιώτης ἢ κατώτερος ἀξιωματικὸς δὲν πρόπει νὰ τολμᾷ νὰ ἀπαντᾷ μὲ λόγια ἀλαζονικὰ στοὺς ἀνώτερούς του καὶ μάλιστα στὸν καπετάνιο, μὰ ὀφείλουν νὰ δείχνουν σ' αὐτοὺς τὸν ὀφειλόμενο σεβασμὸ καὶ νὰ πειθαρχοῦν σὲ κάθε τι πὸν θὰ διατάξει χωρὶς καμμιὰ ἀντιλογία, καὶ, στὴν περίπτωση πὸν θὰ τοὺς γινόταν προσβολὴ ἀπὸ τοὺς ἀνώτερους ἀξιωματικούς, ὀφείλουν ν' ἀναφέρονται στὸν καπετάνιο τους, ἢ στὸν ὑποφρούραρχο²⁾, ἢ στὸ διοικητὴ, ἢ στὸν ἐκλαμπρότατο Γενικὸ Προβλεπτὴ.*

[9] *Κανένας ἀπολύτως δὲν πρόπει νὰ τολμῆσει, εἴτε εἶναι φρουρά, εἴτε βρῖσκεται στοὺς στρατῶνες ἢ στὶς δημόσιες πλατεῖες, ἢ κάτω ἀπὸ τὶς σημαῖες, νὰ προσβάλει ἢ νὰ προκαλέσει ἄλλον μὲ ἀπρεπῆ λόγια, ἢ νὰ καταφύγει στὰ ὄπλα.*

[10] *Καὶ ἐπειδὴ, ὅσο γιὰ τὶς φρουρές, δὲν ἔχομε δεῖ πουθενά, ὁ πόλεμος ἢ σὲ εἰρήνη, ὅπου κι' ἂν ὑπηρέτησαμε, νὰ μένουν οἱ φρουρὲς χωρὶς τὸν ἀνάλογο ἀριθμὸ ὄπλων μὲ κοντούς, οὔτε τοὺς λόχους νὰ ἔχουν ἐγκαταστήσει τὸν κανονικὸ στρατωνισμό τους στὰ τεῖχη, οὔτε νὰ μέ-*

²⁾ Εἶναι φανερὸ πὼς δὲν πρόκειται γιὰ τὸν ἐπιλοχία τοῦ λόχου, ἀλλὰ γιὰ τὸν maggiore τῆς φρουρᾶς, δηλαδὴ τὸν ὑποδιοικητὴ τῆς φρουρᾶς, τὸν ὑποφρούραρχο. *Sergente Maggiore di Battaglia* ἦταν ἀκόμη ἀνώτερος βαθμὸς, ἰσοδύναμος πρὸς τὸ generale maggiore. (Πρβλ. *Boerio*, *Dizionario del dialetto Veneziano*, Venezia MDCCCXXIX).

nè che vi stiano più giorni in guardia come si costuma in questo Regno, credendo noi che ciò sia molto pregiudiziale alla reputatione e servizio pubblico, giudichiamo che nelli corpi di guardia delle porte e piazza, debbino essere li Rastrelli con venticinque picche per il meno, et nelle altre guardie altre armi d'asta, secondo la necessità del posto ove saranno situate.

[11] *Che queste armi, essendo del Principe, siano custodite et guardate dalli Sergenti et Capi delle guardie, che entreranno in ciascuno loco et che uscendo di guardia debbino consegnarle al successore, et sendone rotta o guasta alcuna sia tenuto il sergente della compagnia o capo della guardia farla accommodare a spesa del soldato che l'havesse rotta, nè trovando chi l'habbi rotta sia tenuto del suo.*

[12] *Et qualhora entrando il superiore nella guardia, vedrà alcuna di queste armi rotta, sia obligato l'uffitiale che vi sarà alla guardia, farla accommodare del suo senza che possa scusarsi che tale le sia stata consegnata a lui, et questo acciò le armi del Principe siano tenute col debito rispetto.*

[13] *L'istesso obligo s'intende de' corpi di guardia, acciò siano*

νον φρουρά ἐκεῖ πολλές ἡμέρες κατὰ συνέχεια, ὅπως συνηθίζεται σὶ τὸ Βασίλειο τοῦτο, καὶ ἐπειδὴ πιστεύομε πὼς αὐτὸ εἶναι πολὺ ἐπιζήμιον γιὰ τὸ γόητρο καὶ τὸ συμφέρον τοῦ Δημοσίου, ἀποφασίζομε: Στὶς φρουρὰς τῶν Πυλῶν καὶ τοῦ φρουρίου πρέπει νὰ εἶναι τὰ δούρακα τουλάχιστο μὲ εἰκοσιπέντε δόρατα καὶ στὶς ἄλλες φρουρὰς ἄλλα ὅπλα μὲ κοντό, ἀνάλογα μὲ τὶς ἀνάγκες τῆς θέσης πὸν βρίσκονται.

[11] *Τὰ ὅπλα αὐτά, ἀφοῦ ἀνήκουν σὶ τὸ Κράτος, πρέπει νὰ φυλάγονται καὶ νὰ φρουροῦνται ἀπὸ τοὺς λοχίες καὶ τοὺς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν φρουρῶν, πὸν θὰ ἀναλάβουν ὑπηρεσία σὲ κάθε τόπο. Ὅταν ἀντικατασταθοῦν ὀφείλουν νὰ τὰ παραδίδουν σὶ τὸν ἀντικαταστάτη. Καὶ ἂν σπάσει ἢ ἂν καταστραφεῖ κανένα, ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς φρουρᾶς ἢ ὁ λοχίας τοῦ λόχου ὀφείλει νὰ φροντίσει γιὰ τὴν ἐπιδιόρθωσή του μὲ ἔξοδα τοῦ στρατιώτη πὸν τὸ ἔσπασε. Ἄν δὲν ξέρει ποιὸς τὸ ἔσπασε, ὀφείλει νὰ τὸ διορθώσει μὲ δικά του ἔξοδα.*

[12] *Ἄν, μπαίνοντας ὁ ἀνώτερος σὶ τὰ φυλάκια, ἀντιληφθῆι πὼς εἶναι σπασμένο κανένα ἀπὸ τὰ ὅπλα αὐτά, ὁ ἀξιωματικὸς τῆς φρουρᾶς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ τὸ διορθώσει μὲ δικά του ἔξοδα, χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ δικαιολογηθῆι, ὅτι τοῦ παραδόθηκε σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση. Κι' αὐτὸ γιὰ νὰ φυλάσσονται τὰ ὅπλα τοῦ Κράτους μὲ τὸν ὀφειλόμενο σεβασμό.*

[13] *Τὴν ἴδια ὑποχρέωση ἔχουν καὶ τὰ κύρια σώματα τῆς φρου-*

tenuti siccome si conviene, aggiungendo che l'Uffittiale che entrando in guardia troverà cosa alcuna dannificata, dandone per scarico suo notitia al Sergente maggiore, debba per tal denuntia restar libero del sudetto obligo, et il Sergente maggiore debba con ordine de' padroni provedervi di conveniente rimedio.

[14] *Et benchè, secondo l'uso delle buone militie, dovessero mutarsi ogni sera le guardie, attenta non di meno la qualità de' tempi che corrono et l'istanza de' Capitani et de' soldati, debbano mutarsi ogni due giorni et entrarvi li Capitani con l'insegne et compagnia tutta intera.*

[15] *Che entrando in guardia il Capitano, deva comparire armato di corsaletto con la sua picca in spalla, o vero farsi portare dette armi da un paggio et esso pigliare l'archibuso, nè possa portare altre armi.*

[16] *Che li Capitani devino alle venti una hora unire li loro soldati et alle 22 partire dall'alloggiamento con le compagnie stesse in ordinanza, et passando per la piazza publica, girsene alla Piazza di S. Salvatore, et ivi, posti in battaglia, deva il Sergente*

οῦς, γιὰ νὰ διοικοῦνται ὅπως πρέπει, μὲ τὴν προσθήκη ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς πού, ἀναλαμβάνοντας ἐκεῖ ὑπηρεσία, θὰ βρεῖ ἕνα ποῦμα καταστρεμμένο, ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν παραπάνω ὑποχρέωση, ἂν ἀναφέρει, γιὰ νὰ μὴν ἔχει εὐθύνη, στὸν ὑποφρούραρχο καὶ αὐτὸς ὀφείλει μὲ διαταγὴ τῶν ἀνωτέρων του νὰ φροντίσει γιὰ τὴν ἐπιδιόρθωση ποὺ χρειάζεται.

[14] "Ἄν καί, ὅπως συνηθίζεται στίς καλὲς μιλίτσιες, οἱ φρουροὶ θὰ 'πρεπε ν' ἀλλάσουν κάθε βράδυ, ὅμως, ἔχοντας ὑπόψει καὶ τὰ χρόνια ποὺ περνοῦμε καὶ τὴν παράκληση τῶν καπετάνιων καὶ στρατιωτῶν, ἡ ἀλλαγὴ τῆς φρουρῶς πρέπει νὰ γίνεται κάθε δυὸ μέρες καὶ οἱ καπετάνιοι ν' ἀναλαμβάνουν ὑπηρεσία μὲ τὰ λάβαρα καὶ ὀλόκληρο τὸ λόχο.

[15] "Ὁ καπετάνιος, στὴν ἀναλαμβάνει ὑπηρεσία, πρέπει νὰ παρουσιάζεται ὀπλισμένος μὲ θώρακα καὶ μὲ τὸ δόρυ του στὸν ὄμο ἢ τὰ ὄπλα αὐτὰ νὰ τὰ φέρνει ἕνας ἀκόλουθος καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος νὰ βαστᾷ τὸ ἀρκομπούζιο." Ἄλλα ὄπλα δὲν μπορεῖ νὰ φέρει.

[16] Οἱ καπετάνιοι πρέπει νὰ συγκεντρώνουν τοὺς στρατιῶτες τους στίς 21 ἢ ὡρα καὶ στίς 22 νὰ ἀναχωροῦν ἀπὸ τὸ στρατώνα μὲ τοὺς λόχους συνταγμένους καὶ περνώντας ἀπὸ τὴ δημόσια πλατεία νὰ γυρίζουν πρὸς τὴν πλατεία τοῦ Ἁγίου Σαλβαδώρου· ἐκεῖ ὁ ὑποφρούραρχος ἀφοῦ συνταχθοῦν σὲ τάξη μάχης, ὀφείλει νὰ κάμει τὴν κλήρωση τῶν

maggiore fare extrarne a sorte guardie, et ciò fatto debbino marchiando in ordinanza andarsene ove per sorte li sarà toccato.

[17] *Et entrati che siano in guardia li Capitani dalle hore del cibo in poi non possino più partirsene, ma debbino del continuo essi starvi, sὶ il giorno come la notte havendo per esperienza conosciuto quanto in ogni evento importi la loro presentia poichè li soldati con l'exempio loro tutti si sforzano di servire come sono obligati.*

[18] *Et il verno in caso di pioggia debbino li soldati trattenersi all'alloggiamento et venire li Sergenti dal Sergente Maggiore per assistere alla extrattione delle sorti et pigliare l'ordine delle guardie.*

[19] *Che prima che partino le compagnie dall'alloggiamento per venire alla guardia debbino li capitani et sergente far diligentia che li soldati non habbino li archibusi carichi di palla mentre camineranno per la città, acciò sparando non possino seguire inconvenienti, ma che doppo arrivati alla guardia debbino subito caricare con balla come conviene a soldato obligando li Capitani a dar conto di ogni inconveniente che perciò potesse seguire.*

φρουρῶν. Καὶ ἅμα γίνεῖ αὐτό, ὀφείλουν σὲ παράταξη νὰ πηγαίνουν ἐκεῖ πὸν τοὺς ἔλαχε.

[17] Ἄμα μποῦν οἱ καπετάνιοι σὶ τὴν φρουρά, δὲν μποροῦν πιά νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν ὥρα τοῦ σουσιτίου κι' ἔπειτα, παρὰ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ παραμένουν ἐκεῖ συνέχεια, τόσο τὴν ἡμέρα ὅσο καὶ τὴ νύχτα. Ἡ πεῖρα μᾶς δίδαξε τὴ σημασία, πὸν ἔχει ἡ παρουσία των ἐκεῖ σὲ κάθε ἐνδεχόμενον, ἐπειδὴ μὲ τὸ δικό τους παράδειγμα οἱ στρατιῶτες προθυμοποιοῦνται νὰ ἐκτελοῦν τὰ καθήκοντά τους, ὅπως εἶναι ὑποχρεωμένοι.

[18] Καὶ τὸ χειμῶνα, ὅταν βρέχει, οἱ στρατιῶτες ὀφείλουν νὰ παραμένουν στοὺς στρατῶνες καὶ οἱ λοχίες νὰ ἔρχονται στὸν ὑποφρουράρχο, γιὰ νὰ παραστέκονται σὶ τὴν κλήρωση καὶ νὰ παίρνουν τὴ διαταγὴ τῶν φρουρῶν.

[19] Πρὶν φύγουν οἱ λόχοι ἀπὸ τοὺς στρατῶνες γιὰ νὰ πᾶνε σὶς φρουρές, οἱ καπετάνιοι καὶ ὁ λοχίας πρέπει νὰ φροντίσουν νὰ μὴν ἔχουν οἱ στρατιῶτες γεμάτα μὲ σφαῖρες τὰ ἀρκομπούζιά τους, τὴν ὥρα πὸν θὰ περοῦν ἀπὸ τοὺς δρόμους τῆς πολιτείας, γιὰ ν' ἀποφύγουν τὰ δυστυχήματα, ἂν αὐτὰ ἐκπυρσοκροτήσουν. Μὰ μόλις φθάσουν σὶ τὴν φρουρά πρέπει νὰ τὰ γεμίσουν μὲ σφαῖρες ἀμέσως, ὅπως ταιριάζει στοὺς στρατιῶτες. Οἱ καπετάνιοι εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἀναφέρουν γιὰ κάθε ἀτύχημα, πὸν θὰ μποροῦσε νὰ συμβεῖ πάνω σ' αὐτό.

[20] *Che ogni sera nell'entrar della guardia devino li sergenti et caporali fare la uscita a' loro soldati per vedere se sono provveduti di corda, palla et polvere et che esso sergente deva dar nota al Sergente Maggiore de' soldati che saranno entrati in guardia nome per nome et in qual corpo di guardia, et di quelli che resteranno all'alloggiamento, accid con facilità esso Sergente maggiore possa sempre renderne buon conto al suo superiore.*

[21] *Che di presente non sentendosi maggior numero di compagnie, debbino ogni sera entrare quattro capitani, fra' quali ripartite a sorte le guardie, due con le insegne devono entrare alla guardia delli Ill.mi Signore Prouveditore Generale et Capitano Grande et mandare li loro locotenenti et altre squadre dove sarà ordinato dal Sergente maggiore.*

[22] *Et benchè noi come Capitano Generale delle Fanterie dovessimo per ragion tenere un Capitano alla guardia della persona nostra nondimeno, conoscendo quanto sia necessario che le porte della Città siano guardate da Capi di authorità et confidenza, giudichiamo che li altri due capitani con le insegne debbino andare l'uno alla porta del Molo, dove capitano tutti li forestieri*

[20] Κάθε βράδυ, τὴν ὥρα πὺν θὰ μπαίνουν φρουρὰ οἱ λοχίες καὶ οἱ δεκανεῖς ὀφείλουν νὰ κάμουν ἐπιθεώρηση στοὺς στρατιῶτες, γιὰ νὰ δοῦν ἂν εἶναι ἐφοδιασμένοι μὲ σκοινί, μὲ σφαῖρες καὶ μὲ μπαρούτι. Καὶ αὐτὸς ὁ λοχίας ὀφείλει ν' ἀναφέρει στὸν ὑποφρούραρχο ὀνομαστικὰ τοὺς στρατιῶτες πὺν θὰ πᾶνε φρουρὰ καὶ σὲ ποιὸ σῶμα φρουρᾶς πᾶνε, ὡς καὶ ἐκείνους πὺν θὰ μείνουν στὸ στρατώνα. Καὶ τοῦτο γιὰ νὰ μπορεῖ πάντοτε ὁ ὑποφρούραρχος νὰ δίνει εὐκόλα σωστὴ ἀναφορὰ στὸν ἀνώτερό του.

[21] Ἐπειδὴ τῶρα δὲν ὑπάρχουν πολλοὶ λόχοι, πρέπει κάθε βράδυ νὰ μπαίνουν ὑπηρεσία τέσσερις καπετάνιοι. Καὶ ἀφοῦ μοιραστοῦν μεταξύ τους μὲ κλῆρο τὶς φρουρές, δυὸ πρέπει ν' ἀναλάβουν μὲ τὰ λάβαρα τοὺς τὴ φρούρηση τῶν ἐκλαμπρότατων, τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτῆ καὶ τοῦ Μεγάλου Ναυάρχου, καὶ νὰ στέλνουν τοὺς ὑπασπιστές τους μὲ ἄλλους οὐλαμούς, ὅπου διατάζει ὁ ὑποφρούραρχος.

[22] Ἄν καὶ ἐμεῖς, σὰν Γενικὸς Καπετάνιος τοῦ Πεζικοῦ, θὰ εἴχαμε τὸ δικαίωμα νὰ κρατήσομε ἓνα καπετάνιο γιὰ προσωπικὴ μας φρουρά, ὅμως, ξέροντας πόσο εἶναι ἀναγκαία ἡ φύλαξη τῶν Πυλῶν τῆς πολιτείας ἀπὸ ἀρχηγὸς μὲ κῆρος καὶ ἐμπιστοσύνη, ἀποφασίζομε νὰ πηγαίνουν οἱ δυὸ ἄλλοι καπετάνιοι μὲ τὰ λάβαρα τοὺς, ὁ ἓνας στὴν Πύλη τοῦ Μόλου, ἀπ' ὅπου μπαίνουν ὅλοι οἱ ξένοι στὴν πολιτεία, καὶ

et l'altro alla Porta del Pandocratora, come porte più frequentate acciò tanto più apparisca la spesa che tiene il Principe in questa piazza et tanto più si accresca la reputazione alla fortezza.

[23] *Et questi due capitani debbino mandare li loro luogotenenti e squadre dove le sarà ordinato dal Sergente maggiore.*

[24] *Che tutti li Capitani debbino porre et tenere tutte le sentinelle, nei posti che saranno commessi dal Sergente Maggiore.*

[25] *Che le sentinelle dette dal sentire siano poste più spesse che sia possibile et ne' luoghi più opportuni ove meglio possino scuoprire non solo la contrascarpa, ma la fossa e la muraglia acciò in ogni evento possino del tutto dare aiuto al suo corpo di guardia et non starsene coperti da' parapetti et intenti solo al passar delle ronde, come hoggidì si costuma.*

[26] *Che le sentinelle non debbino lasciar fermar persona nella contrascarpa, né entrare nella fossa, ma debbino far restare tutti a largo finchè sia aperta la porta.*

[27] *Che di notte, venendo gente alla città, deva la sentinella*

ὁ ἄλλος στὴν Πύλη τοῦ Παντοκράτορα, ἐπειδὴ αὐτὲς εἶναι οἱ πρὸ πολυσύχναστες Πύλες. Καὶ αὐτὸ γὰρ νὰ φανεῖ περισσότερο ἢ δαπάνη ποὺ στοιχίζει στὸ Κράτος αὐτὸ τὸ φρούριον καὶ νὰ ἀξίῃται περισσότερο ἢ φήμη τοῦ ὀχυροῦ.

[23] *Ki' oí duo aútoi kapetánioi oφείλουν ἐπίσης νὰ στείλουν τοὺς ὑπασπιστῆς τους καὶ τοὺς οὐλαμούς τους ὅπου διατάζει ὁ ὑποφρούραρχος.*

[24] *Όλοι οἱ kapetánioi oφείλουν νὰ ἐγκαιριστοῦν καὶ νὰ διατηροῦν ὅλους τοὺς σκοποὺς στὶς θέσεις, πὺν θὰ τοὺς ἐμπιστευθεῖ ὁ ὑποφρούραρχος.*

[25] *Οἱ σκοποὶ—πὺν τὸ ὄνομά τους sentinelle προσέρχεται ἀπὸ τὸ sentire — τοποθετοῦνται ὅσο τὸ δυνατὸ πρὸ πυκνὰ καὶ στὶς πρὸ κατάλληλες θέσεις, ἀπὸ τίς ὁποῖες νὰ μποροῦν νὰ ἐπιτηροῦν καλύτερα ὄχι μόνο τὴν κοντρασκάρπα (ἐξωτερικὸ ἀντέρεισμα), μὰ καὶ τὴν τάφρο καὶ τὰ τεῖχη, ἔτσι πὺν, σὲ ἐνδεχόμενη περίπτωση, νὰ μποροῦν ἀπόλυτα νὰ δώσουν βοήθεια στὶς φρουρῆς τους, καὶ ὄχι νὰ στέκουν καλυμμένοι ἀπὸ τὰ θωράκια, προσέχοντας μόνον στὸ πέρασμα τῶν περιπόλων, ὅπως συνηθίζεται σήμερα.*

[26] *Οἱ σκοποὶ δὲν πρέπει νὰ ἀφίρουν κανένα νὰ σταματᾶ στὴν κοντρασκάρπα, οὔτε νὰ μπαίνει μέσα στὴν τάφρο, μὰ πρέπει ὅλους νὰ τοὺς κρατοῦν σὲ ἀπόσταση, ὥσπου ν' ἀνοίξει ἡ Πύλη.*

[27] *Όταν τὴ νύχτα φθάνουν στὴν πόλη ἄνθρωποι, ὁ σκοπὸς πρὸ-*

farli arrestare nella contrascarpa et chiamare il suo offitiale, quale, lassiate approssimare una persona sola, intende chi sono e di dove vengono et conoscendolo necessario, subito ne dia avviso a' superiori.

[28] *Che sendo li Caselli fatti per coprire la sentinella in tempo di pioggia, cessando essa pioggia debbino sempre star fuori acciò con maggior vigilanza exequischino il loro uffitio et questo sia detto perchè giudichiamo che li presenti caselli siano mal posti poichè standovi dentro non si scuopre la fossa et muraglia, come si doveria, ma quando ne fossero fatti de' nuovi, massime nelle punte de baluardi, et che sostentati da legnami sporgessero fuori, della muraglia e scoprissero tutta la fossa et la muraglia istessa, allora intenderessimo che spesso dovesse entrare nel casello e starvi per meglio compire il suo dovere.*

[29] *Che sendo l'archibuso arma in ogni tempo pericolosa massime di notte et quando regnano venti, debbino le sentinelle tenere in mano arme di mezz' asta, e l'istesso s' intenda delle ronde che una almeno deva portare arma d'asta et sia in mano di chi riceverà il nome per l'istessa causa.*

πει να τους σταματᾶ στήν κοντρασκάρπα και να φωνάζει τὸν ἀξιωματικό του, ὁ ὁποῖος, ἀφίνοντας μονάχα ἓνα να πλησιάσει, πληροφορεῖται ποιοὶ εἶναι και ἀπὸ ποῦ ἔρχονται, καί, ἂν κρίνει ὅτι εἶναι ἀνάγκη, ἀναφέρει ἀμέσως στοὺς ἀνώτερούς του.

[28] Ἐπειδὴ οἱ σκοπιᾶς ἔγιναν γιὰ να στεγάζουν τοὺς σκοπούς, διὰ βρέχει, πρέπει, ἅμα πάρει ἢ βροχή, να στέκουν ἔξω γιὰ να ἐκτελοῦν τὴν ὑπηρεσία τους μὲ μεγαλύτερη ἐπαγρύπνηση. Αὐτὸ πρέπει να σημειωθεῖ, γιατί, κατὰ τὴν κρίση μας, οἱ σημερινὲς σκοπιᾶς εἶναι κακὰ τοποθετημένες, ἐπειδὴ, ὅταν στέκει κανεὶς μέσα δὲν μπορεῖ να ἐπιτηρεῖ τὴν τάφρο και τὰ τεῖχη, ὅπως θὰ ἔπρεπε. Ἄν κατασκευασθοῦν καινούργιες, προπάντων στὰ ἄκρα τῶν προμαχόνων, και ἔξέχουν πρὸς τὰ ἔξω τοῦ τείχους, ὑποβασταζόμενες ἀπὸ ξύλα, ἔτσι πὺν να ἐπιτηροῦν ὅλη τὴν τάφρο και αὐτὸ τὸ τεῖχος, τότε δὲν θὰ ἔχομε ἀντίρρηση να μπαίνουν συχνὰ στὶς σκοπιᾶς και να μένουν ἐκεῖ, γιὰ να ἐκτελοῦν καλύτερα τὸ καθῆκον τους.

[29] Ἐπειδὴ τὸ ἀρκομπούζιο εἶναι ὄπλο πάντοτε ἐπικίνδυνο, και πρὸ παντός τὴ νύχτα και ὅταν ἐπικρατοῦν ἄνεμοι, οἱ σκοποὶ πρέπει να βαστοῦν στὸ χέρι μέτριου κοντοῦ ὄπλα. Τὸ ἴδιο να ἐφαρμόζεται στὶς περιπόλους, πὺν ἓνας τους τουλάχιστον ἄνδρας, πρέπει να φέρει ὄπλο μὲ κοντό. Αὐτὸ θὰ τὸ βαστᾶ ἐκεῖνος πὺν θὰ πάρει τὸ σύνθημα γιὰ τὸν ἴδιο λόγο.

[30] *Che le sentinelle per caso che le avvenga non possano lasciare il suo posto né parlirsene, senza licentia del suo Uffitiale, et occorrendole alcuno accidente debba far passar la voce di sentinella in sentinella fino al corpo di guardia o ronda del quartiere, alla qual ronda del quartiere e similmente alle altre ronde tutte sia lecito in caso di necessità levarla dal posto et condurla alla guardia, lassiendo però essa ronda il suo compagno nel posto della sentinella, finché dalla guardia le sia proveduto di cambio.*

[31] *Che li capitani delle porte debbino fare del continuo rondare tutto il loro quartiere dalla prima muta della notte fino a giorno talché sempre habbino fuori una ronda che visiti tutte le sue sentinelle et le tenghi deste et vigilantissimi come conviene et debbino tutte camminare sopra il parapetto acciò possano al possibile scoprire la contrascarpa e fossa.*

[32] *Che li capitani che sono in guardia delli Ill.mi Signor Provveditore Generale et Capitano Grande, devino andar loro stessi et mandar le ronde alle hore che gli sarà ordinato dal Sergente maggiore.*

[33] *Che le ronde che saranno mandate per girare la muraglia*

[30] Οἱ σκοποὶ δὲν μποροῦν νὰ ἐγκαταλείψουν τὴ θέση τους, ὅ,τι καὶ νὰ τοὺς συμβεῖ, οὔτε νὰ φύγουν χωρὶς ἄδεια τοῦ ἀξιωματικοῦ των. Καὶ ἂν τοὺς συμβεῖ τίποτε, πρέπει νὰ τὸ φωνάξουν ἀπὸ σκοπὸ σὲ σκοπὸ μέχρι τὸ φυλάκιο ἢ τὴν περίπολο τοῦ τομέα, στὴν ὁποία, ὅπως καὶ σ' ὄλες τὶς ἄλλες περιπόλους, ἐπιτρέπεται, σὲ περίπτωση ἀνάγκης, νὰ τὸν πάρει ἀπὸ τὴ θέση του καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσει στὸ φυλάκιο, ἀφοῦ ὁμοῦς ἀφίσει τὸ συνοδὸ τῆς στῆ θέση τοῦ σκοποῦ, ὥσπου νὰ φροντίσει ἢ φρουρὰ γιὰ τὴν ἀντικατάστασή του.

[31] Οἱ καπετάνιοι τῶν Πυλῶν ὀφείλουν νὰ διατηροῦν συνεχῶς περιπολίες στὸν τομέα τους ἀπὸ τὴν πρώτη ἀλλαγὴ τῆς νύχτας μέχρι τὴν ἡμέρα, ὥστε νὰ ἔχουν πάντοτε ἔξω μιὰ περίπολο, πὺν νὰ ἐπισκέπτεται ὄλους τοὺς σκοποὺς τοῦ τομέα καὶ νὰ τοὺς κρατεῖ ἄγρουπρους καὶ προσεκτικούς, ὅπως ταιριάζει. Ὅλοι πρέπει νὰ περιπατοῦν πάνω στὸ θωράκιο τοῦ τείχους, γιὰ νὰ μποροῦν κατὰ τὸ δυνατὸ νὰ ἐπιτηροῦν τὴν κοντρασκάρπα καὶ τὴν τάφρο.

[32] Οἱ καπετάνιοι πὺν φρουροῦν τοὺς ἐκλαμπρότατους κυρίους Γενικὸ Προβλεπτὴ καὶ Μέγα Ναύαρχο, πρέπει νὰ πηγαίνουν αὐτοπροσώπως καὶ νὰ στέλνουν τὶς περιπόλους στὶς ὥρες πὺν τοὺς ἔχει ὀρίσει ὁ ὑποφρούραρχος.

[33] Οἱ περιπολίες πὺν θὰ σταλοῦν γιὰ νὰ κάνοῦν τὸ γύρο τῶν

et haveranno la fossa a man destra s' intendino ordinarie, et quelle che l' haveranno alla sinistra s' intendino extraordinarie.

[34] *Che la ronda extraordinaria sia obligata dare il nome alla ronda del quartiere.*

[35] *Che incontrandosi le ronde su per la muraglia et dicendo l'una essere ronda del quartiere, l'altra ordinaria o straordinaria che sia, debba cederle e darle il nome et in evento che datogli il nome non lo riconoscesse per la ronda del quartiere possa e debba accompagnarla fino alla prima sentinella o corpo di guardia et ivi certificatosi, deva poi continuare il suo cammino fuggendo al possibile che non seguino parole né rumore sopra la muraglia.*

[36] *Che incontrandosi due ronde ordinarie o extraordinarie fra la punta et la gola del baluardo, debba quella che entra dare il nome a quella che esce, ma sempre l'extraordinaria all'ordinaria e tutte due a quella del quartiere.*

[37] *Che la ronda a chi toccherà dare il nome, stà alla sentinella come alle altre ronde, deva lasciarsi a dietro il suo compagno, almeno otto o dieci passi e cosi solo avvicinandosi a chi lo*

τειχῶν καὶ θὰ ἔχουνε στὰ δεξιὰ τους τὴν τάφρο θεωροῦνται τακτικές. Καὶ ἐκεῖνες πὸν θὰ τὴν ἔχουν στὰ ἀριστερὰ ἔκτακτες.

[34] Ἡ ἔκτακτη περίπολος εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ δίνει τὸ σύνθημα στὴν περίπολο τοῦ τομέα.

[35] Ἄν συναντηθοῦν οἱ περίπολοι πάνω στὰ τείχη καὶ ἢ μιὰ ἀναγγέλεται σὰν περίπολος τοῦ τομέα, ἢ ἄλλη, εἴτε τακτικὴ εἴτε ἔκτακτη, πρέπει νὰ ὑποχωρεῖ σ' αὐτὴ καὶ νὰ τῆς δίνει τὸ σύνθημα. Στὴν περίπτωση πὸν δίδοντάς το δὲν θὰ τὴν ἀναγνώριζε σὰν περίπολο τοῦ τομέα, μπορεῖ, καὶ ἔχει μάλιστα τὴν ὑποχρέωση, νὰ τὴ συνοδεύσει στὸν πρῶτο σκοπὸ ἢ στὸ φυλάκιο, καὶ ἐκεῖ, ἀφοῦ πιστοποιηθεῖ ἢ ταυτότητά της, πρέπει νὰ συνεχίσει τὸ δρόμο της, ἀποφεύγοντας ὅσο εἶναι δυνατὸ τὶς λογομαχίες καὶ τὶς φασαρίες πάνω στὰ τείχη.

[36] Ὅταν συναντηθοῦν δυὸ περίπολοι τακτικές ἢ δυὸ ἔκτακτες, ἀνάμεσα στὴν αἰχμὴ καὶ στὸ λαιμὸ τοῦ προμαχώνα, αὐτὴ πὸν μπαίνει ὀφείλει νὰ δώσει τὸ σύνθημα σὲ κείνη πὸν βγαίνει· ἢ ἔκτακτη ὅμως πάντοτε πρέπει νὰ τὸ δώσει στὴν τακτικὴ καὶ αὐτὲς οἱ δυὸ στὴν περίπολο τοῦ τομέα.

[37] Ἡ περίπολος, πὸν κατὰ τὸν κανονισμό πρέπει νὰ δώσει τὸ σύνθημα εἴτε στὸ σκοπὸ εἴτε σὶς ἄλλες περιπόλους, πρέπει ν' ἀφίσει πίσω τὸ συνοδό της τουλάχιστο ὀχτῶ ἢ δέκα βήματα καὶ ἔτσι μόνος

doverà ricevere, tener la sua arma d'asta ritta in mano, con la punta alta, et chi lo ricerca deva abbassarla presentando la punta a mezza vita di chi glielo dà et ricevutolo alzare le armi et continuare il suo cammino.

[38] *Che incontrandosi le ronde e sendosi l'una scordato il nome in tal caso di differentia debba l'extraordinaria cedere all'ordinaria e tutte due a quella del quartiere, et seco andare alla prima sentinella o corpo di guardia per chiarirsene et dipoi continuare le loro fattioni senza entrare in contradictioni.*

[39] *Che approssimandosi alla sentinella due ronde, fattele fermare, deva chiamare la più vicina, et ricevuto il nome, chiamar l'altra, et havuto parimente il nome da essa licentiarle tutte due per il loro cammino; ma in caso di parità sia preferita quella del quartiere, poi l'ordinaria et l'ultima sempre sia l'extraordinaria.*

[40] *Che camminando due ronde ordinarie o extraordinarie l'una presso dell'altra deva la seconda trattenersi e dar tempo alla prima di fare il suo cammino, et arrivando al corpo di*

(ὁ ἐπικεφαλῆς) πλησιάζοντας σὲ κείνο πὺν πρόκειται νὰ τὸ πάρει, νὰ κρατᾷ τὸ ὄπλο μὲ τὸν κοντὸ ὄρθιο στὸ χέρι καὶ μὲ τὴν αἰχμὴ ψηλά· κι' αὐτὸς πὺν τὸ ζητᾷ ὀφείλει νὰ κατεβάσει τὸ δικό του, παρουσιάζοντας τὴν αἰχμὴ του στὴ μέση τοῦ σώματος ἐκείνου πὺν θὰ τὸ δώσει, καὶ ἄμα τὸ πάρει ὀφείλει νὰ σηκώσει τὸ ὄπλο καὶ νὰ συνεχίσει τὸ δρόμο.

[38] Ἐν συναντηθῶν οἱ περίπολοι καὶ λησμονήσει ἢ μιὰ τὸ σύνθημα, σὲ τέτια περίπτωση διαφωνίας ἢ ἔκτακτη ὀφείλει νὰ ὑποχωρήσει στὴν τακτικὴ καὶ οἱ δυὸ στὴν περίπολο τοῦ τομέα καὶ νὰ μεταβοῦν μαζὶ στὸν πρώτο σκοπὸ ἢ στὸ φυλάκιο, γιὰ νὰ ξεκαθαρίσουν τὸ ζήτημα κι' ἔπειτα νὰ συνεχίσουν τὴν ὑπηρεσίαν τους, χωρὶς ἀντιλογίαις.

[39] Ὄταν δυὸ περίπολοι πλησιάζουν τὸ σκοπὸ, ἀφοῦ τις σταματήσει, ὀφείλει νὰ φωνάξει τὴν πλησιέστερη. Καὶ ἀφοῦ πάρει τὸ σύνθημα, φωνάξει τὴν ἄλλη. Καὶ ἀφοῦ πάρει κι' ἀπ' αὐτὴ τὸ σύνθημα ἐπιτρέπει καὶ οἱ δυὸ νὰ συνεχίσουν τὸ δρόμο τους. Στὴν περίπτωση ὅμως πὺν βρίσκονται κι' οἱ δυὸ σὲ ἴση ἀπόσταση, πρέπει νὰ προτιμηθῆ ἢ περίπολος τοῦ τομέα, ὕστερα ἢ τακτικὴ καὶ τελευταία, πάντοτε, ἢ ἔκτακτη.

[40] Ὄταν δυὸ περίπολοι, τακτικὲς ἢ ἔκτακτες, βιάζονται ἢ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη, ἢ δεύτερη ὀφείλει νὰ σταματήσει, γιὰ νὰ δώσει καιρὸς στὴν πρώτη νὰ πάρει τὴν ἀπόστασίν της. Καὶ φτάνοντας στὸ φυλά-

guardia, deva l' Uffitiale trattenere la seconda, tanto che la prima possa essere passata tre sentinelle, poi licentiarla che segua la sua fattione.

[41] *Che le ronde che sarranno sopra la muraglia, ordinarie o straordinarie che siano, devino cominciare da un corpo di guardia né possino entrare fra sentinella e sentinella, né scendere, né tornare a dietro prima che habbino girata la città et visitato tutte le sentinelle ad una per una.*

[42] *Che sopraggiungendo qualche accidente alla ronda, non possa partirsi dalla muraglia prima che arrivi al corpo di guardia più vicino, o che chiamato quell' Uffitiale ne lo faccia consapevole.*

[43] *Che tutte le ronde ordinarie o extraordinarie debbinò consegnarsi alli corpi di guardia della muraglia, dove il capo di esse guardie deva notare a che hora passano et di che compagnia sono, et la mattina portarne la polizza al Sergente maggiore acciò si conosca chi complirà et chi mancherà del debito suo.*

[44] *Che incontrando le ronde persona che non habbi il nome, devino condurle e consegnarle al corpo di guardia et capitando tal persona alle sentinelle, debbaño arrestarle et chiamar il*

κιο ὁ ἀξιωματικὸς ὀφείλει νὰ καθυστερήσει τὴ δεύτερη τόσο, ὥστε νὰ περάσει ἢ πρώτη τρεῖς σκοποὺς κι' ἔπειτα νὰ τῆς ἐπιτρέψει νὰ συνεχίσει τὴν ὑπηρεσία της.

[41] Οἱ περίπολοι πὺ θὰ εἶναι γιὰ τὴν ἐπαγούρηση ὅλου τοῦ τείχους, τακτικὲς ἢ ἔκτακτες, ὀφείλουν νὰ ἀρχίζουν ἀπὸ ἓνα φυλάκιο. Δὲν μποροῦν οὔτε νὰ μποῦν ἀνάμεσα σὲ δυὸ σκοποὺς, οὔτε νὰ κατεβοῦν, οὔτε νὰ γυρῶσιν πίσω, πρὶν νὰ συμπληρώσουν τὸ γύρο τους στὴν πολιτεία καὶ νὰ ἐπισκεφθοῦν ὅλους τοὺς σκοποὺς ἓνα ἓνα.

[42] Ἐάν συμβεῖ τίποτε στὴν περίπολο, δὲν μπορεῖ νὰ φύγει ἀπὸ τὰ τείχη πρὶν νὰ φθάσει στὸ πλησιέστερο φυλάκιο ἢ πρὶν φωνάξει τὸν ἀξιωματικὸ γιὰ νὰ τὸν ἐνημερώσει.

[43] Ὅλες οἱ περίπολοι, τακτικὲς ἢ ἔκτακτες, ὀφείλουν νὰ παρουσιάζονται στὰ κύρια φυλάκια τῶν τειχῶν, ὅπου ὁ ἀρχιφύλακας τῶν φυλαχίων αὐτῶν ὀφείλει νὰ σημειώνει ποιά ὥρα περνοῦν καὶ σὲ ποιὸ λόχο ἀνήκουν καὶ τὸ πρῶτ νὰ παραδίνει τὴ σημείωση στὸν ὑποφρούραρχο, γιὰ νὰ φανεῖ ποιὸς ἐκπληρώνει καὶ ποιὸς παραμελεῖ τὸ καθῆκον του.

[44] Ἐάν οἱ περίπολοι συναντήσουν πρόσωπο πὺ ἀγνοεῖ τὸ σὴνθημα, ὀφείλουν νὰ τὸ ὀδηγήσουν καὶ νὰ τὸ παραδώσουν στὸ φυλάκιο. Ἐάν τέτιο πρόσωπο πέσει στοὺς σκοποὺς ὀφείλουν νὰ τὸ συλλάβουν καὶ νὰ

corpo della sua guardia o ronda del suo quartiere né volendo quel tale fermarsi debbino levarli dietro il romore et offenderlo potendo.

[45] Che trovando la ronda la sentinella adormentata o negligente, debba subito darne avviso al suo corpo di guardia, et farla mutare et l' Uffittiale di essa guardia, et l' istessa ronda la mattina debbino farne consapevole il Sergente maggiore, acciò, dandone avviso al superiore, quel tal soldato sia castigato o casso come parrà conveniente.

[46] Che la ronda non possa andar sola, ne devino esser due insieme, et li Uffittiali possino condur seco due soldati, et il Capitano quattro, ma al Sergente maggiore sia lecito andar solo et accompagnato, scendere e salire la muraqlia, quando gli piacerà, acciò possa exequire le commissioni che gli fussero date dal superiore.

[47] Che in ronda non devino essere mandati se non soldati avvantaggiati e conosciuti habili dal Capitano.

[48] Che incontrandosi le ronde, dato il nome non possino trattenersi lungamente in discorsi, ma con lento passo continuare la loro vita.

καλέσουν τὴ φρουρὰ τοῦ φυλακίου τους ἢ τὴν περίπολο τοῦ τομέα τους. Ἐὰν τὸ πρόσωπο αὐτὸ δὲν θέλει νὰ σταματήσῃ, ὀφείλουν νὰ τὸ κυνηγήσουν καὶ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ τὸ χτυπήσουν.

[45] Ἐὰν ἡ περίπολος βρεῖ τὸ σκοπὸ νὰ κοιμᾶται, ἢ νὰ παραμελεῖ τὸ καθῆκον του, ὀφείλει νὰ εἰδοποιήσῃ ἀμέσως τὸ φυλάκίό του, γιὰ νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ. Καὶ ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ φυλακίου αὐτοῦ καὶ αὐτὴ ἡ περίπολος ὀφείλουν νὰ τὸ ἀναφέρουν τὸ πρωὶ στὸν ὑποφρούραρχο, γιὰ ν' ἀναφέρει κι' αὐτὸς σχετικὰ στὸν ἀνώτερό του καὶ ἔτσι νὰ τιμωρηθεῖ ἢ ν' ἀπολυθεῖ ὁ στρατιώτης ἐκεῖνος, ἀναλόγως πὸν θὰ κριθεῖ.

[46] Ἡ περίπολος δὲν μπορεῖ νὰ βγεῖ μὲ ἓνα μονάχα, μὰ πρέπει νὰ εἶναι δυὸ μαζί. Οἱ ἀξιωματικοὶ μποροῦν νὰ ἔχουν μαζί τους δυὸ στρατιῶτες καὶ ὁ καπετάνιος τέσσερις. Ὁ ὑποφρούραρχος ὅμως μπορεῖ νὰ πηγαίνει μονάχος ἢ μὲ συνοδεία, νὰ κατεβαίνει καὶ ν' ἀνεβαίνει στὰ τείχη, ὅταν τοῦ ἀρέσει, γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ ἐκτελεῖ τὶς διαταγές, πὸν θὰ τοῦ δίνονταν ἀπὸ τὸν ἀνώτερο.

[47] Περίπολο δὲν πρέπει νὰ στέλνονται παρὰ μόνο στρατιῶτες πὸν ἔχουν τὰ προσόντα καὶ κρίνονται ἀπὸ τὸν καπετάνιο ἱκανοί.

[48] Ὅταν συναντηθοῦν οἱ περίπολοι καὶ δώσουν τὸ σύνθημα, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ σταματοῦν γιὰ πολὺ συζητώντας, μὰ ὀφείλουν νὰ συνεχίσουν μὲ ἀργὸ βῆμα τὴν πορεία τους.

[49] *Che dato il nome nei corpi di guardia et alla muraglia non possa più uscire soldato alcuno, se non quando saranno mandate in ronda o condotti a fare la sentinella, né parimente possa essere introdotto nel corpo di guardia chi non haverà il nome, et occorendo introdurvi alcuno, debba il capo della guardia mandarlo prima a riconoscere per il meno dieci passi fuori del rastrello.*

[50] *Che toccata la diana si intenda levato il nome avvertendo però che non sia balluta avanti giorno.*

[51] *Et per evitare li romori, che di notte potessero seguire, che li Capitani che haranno le guardie delli Ill.mi Sig.ri Proveditore Generale et Capitano Grande devino a quell' hore che dal Sergente Maggiore le sarà ordinato mandar fuori per la città quel numero di soldati chiamato pattuglia, che li sarà commesso, quali caminando per le strade publiche et private, con silentio e senza strepito debbino attenti osservare che non seguano scandoli, di sorte alcuna et trovando soldati fuori del loro quartiere devino sequestrarli nel più vicino corpo di guardia et la mattina darne avviso al Sergente Maggiore.*

[49] Ἐὰν δοθῆι τὸ σύνθημα στὰ φυλάκια καὶ στὰ τεῖχη κανεῖς στρατιώτης δὲν μπορεῖ νὰ βγεῖ πιά, ἐκτὸς ἂν σταλεῖ περίπολος ἢ σκοπός. Ἐπίσης, ὅποιος δὲν ἔχει τὸ σύνθημα, δὲν μπορεῖ νὰ μπεῖ στὸ φυλάκιο. Καὶ ἂν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ μπεῖ κανεὶς, ὁ ἀρχιφυλάκας ὀφείλει νὰ τὸν στείλει προηγουμένως γιὰ ἀναγνώριση δέκα τουλάχιστο βήματα ἔξω ἀπὸ τὸ δρῦφακτο (ροσιέλο).

[50] Ἐὰν σημάει τὸ ἐγεροτήριο θεωρεῖται πὼς ἔπαισε νὰ ἰσχύει τὸ σύνθημα. Πρέπει ὁμως νὰ λαμβάνεται πρόνοια νὰ μὴ σημαίνει πρὶν ξημερώσει.

[51] Καὶ γιὰ νὰ ἀποφεύγεται ἡ διατάραξη τῆς τάξης πὸν θὰ μποροῦσε νὰ γίνεи τῆ νύχτα, οἱ καπετάνιοι, πὸν εἶναι ἐπὶ κεφαλῆς τῶν φρουρῶν τῶν ἐκλαμπρότατων κ.κ. Γενικοῦ Προβλεπτῆ καὶ τοῦ Μεγάλου Ναυάρχου, ὀφείλουν, τὴν ὥρα πὸν θὰ τοὺς ὀρίσει ὁ ὑποφρούραρχος, νὰ βγάλουν στὴν πόλη τὸν ἀριθμὸ ἐκεῖνο τῶν στρατιωτῶν πὸν λέγεται πατούλια, κατὰ τὴν ἐντολὴ πὸν θὰ τοὺς δοθῆι. Καὶ αὐτοί, βαδίζοντας στοὺς δρόμους, δημόσιους καὶ ἰδιωτικούς, σιωπηλοὶ καὶ χωρὶς θόρυβο, ὀφείλουν νὰ προσέχουν νὰ μὴ δημιουργοῦνται κανενὸς εἶδους σκάνδαλα. Καὶ ἂν βροῦν στρατιῶτες ἔξω ἀπ' τοὺς στρατῶνες των, ὀφείλουν νὰ τοὺς περιορίσουν στὸ πλησιέστερο φυλάκιο καὶ τὸ πρωὶ ν' ἀναφέρουν σχετικῶς στὸν ὑποφρούραρχο.

[52] *Che nell' uscire di guardia le compagnie fatto ala et consegnata con reputatione la guardia al successore debbino parimente porsi in ordinanza per tornarsene al loro alloggiamento.*

[53] *Che li Capitani che saranno usciti di guardia devino andare et mandare le ronde et pattuglie, che le sarà commesso dal Sergente Maggiore, et l' istesso gl' altri che doveranno entrare il giorno seguente.*

[54] *Che nissuno soldato o altra persona per qualsisia causa debba di notte avvicinarsi alli alloggiamenti delle compagnie che saranno in guardia senza prima farne motto alli soldati, che vi fussero destinati alla guardia sotto pena di severissimo gastigo, et acciò siano più securi debba il Sergente maggiore farli rondare dalle compagnie che saranno uscite di guardia.*

[55] *Che all' aprire delle porte deva il Capitano o l' Uffittiale che vi sarà in guardia, fare serrare il rastrello che è verso la città et fatto pigliare le armi alli suoi soldati starsene vicino alla porta et fattala aprire quanto che ne possa uscire un huomo, mandar fuori sei o otto soldati, quali usciti si deva di nuovo serrare*

[52] Ὅταν τελειώσει ἡ ὑπηρεσία τῆς φρουρᾶς, οἱ λόχοι, ἀφοῦ παράταχθῶν καὶ παραδώσουν τὴ φρούρηση μὲ ἐπισημότητα σ' αὐτοὺς ποὺ θὰ τοὺς διαδεχθῶν, ὀφείλουν, μὲ παράταξη ἐπίσης, νὰ ἐπιστρέψουν στοὺς στρατιῶνες τους.

[53] Οἱ καπετάνιοι ποὺ θὰ βγοῦν ἀπὸ τὴ φρουρὰ ὀφείλουν νὰ πᾶν καὶ νὰ στείλουν τὶς πατούλιες καὶ τὶς περιπόλους ποὺ θὰ τοὺς ἀναθέσει ὁ ὑποφρούραρχος. Τὸ ἴδιο καὶ οἱ ἄλλοι ποὺ θὰ ἀναλάβουν ὑπηρεσία τὴν ἐπαύριο.

[54] Κανένας στρατιώτης ἢ ἄλλο πρόσωπο, δέν ἐπιτρέπεται, γιὰ ὁποιοδήποτε λόγο, νὰ πλησιάσει στοὺς καταυλισμοὺς τῶν λόχων, ποὺ θὰ βρίσκονται σὲ φρουρὰ, χωρὶς νὰ εἰδοποιήσει προηγουμένως τοὺς στρατιῶτες, ποὺ εἶναι προορισμένοι γιὰ τὴ φύλαξή τους· οἱ παραβάτες θὰ τιμωροῦνται ἀσθηρότατα. Καὶ γιὰ νὰ ὑπάρχει μεγαλύτερη ἀσφάλεια, ὁ ὑποφρούραρχος ἔχει ὑποχρέωση νὰ διατάξῃ τοὺς λόχους, ποὺ θὰ ἔχουν τελειώσει τὴ φρούρηση, νὰ περιπολοῦν σ' αὐτούς.

[55] Μόλις ἀνοίξουν οἱ πύλες, ὁ καπετάνιος ἢ ὁ ἀξιωματικὸς ποὺ θὰ βρίσκεται φρουρὰ σ' αὐτές, ἔχει τὴν ὑποχρέωση νὰ διατάξῃ νὰ κλείσουν τὸ δρῦφακτο ποὺ βρίσκεται πρὸς τὸ μέρος τῆς πολιτείας, νὰ πάρουν τὰ ὄπλα οἱ στρατιῶτες του καὶ νὰ σταθοῦν κοντὰ στὴν πόρτα· ἀφοῦ διατάξῃ τὸ ἀνοιγμά της, τόσο ποὺ νὰ χωρεῖ νὰ περάσει ἓνας ἄνθρωπος, νὰ στέλνῃ ἔξω ἕξῃ ἢ ὀχτώ στρατιῶτες· ἅμα βγοῦν, ἢ πύλη

la porta, et essi, facendo aprire il rastrello della fossa riconoscendola bene, poi saliti sopra la contrascarpa in loco eminente far la scoperta et riconosciuta la campagna darne segno al Capitano con sparare qualche archibusata, et allora ricevuto il segno li apra del tutto la porta ponendovi le ordinarie sentinelle.

[56] Che di notte occorrendo aprire le porte per introdurre o mettere alcuno fuori della città, debba intervenire il Sergente Maggiore in persona et aperta et serrata la porta nel modo suddetto, debba quello o quelli che doveranno entrare fra la porta et il rastrello, poi serrato di nuovo il rastrello fare aprire la porta et introdurre tutti dentro facendo restare ultimi li soldati che haverà mandato fuori, quali, serrato il rastrello, debbino porvisi nè lassar che persona vi si accosti; et sendo gran numero nè potendoli tutti introdurre in una volta ne introduca parte, facendo restar gli altri lontani dal rastrello. Et fatti passar questi primi nella città, poi, serrato il rastrello, debba con l' istesso ordine riaprire la porta e continuare fino al fine, avvertendo però che non debba mai introdurre né tenere nel corpo di guardia tanta gente

πρέπει να κλειστεί πάλι. Αυτοί, αφού ανοίξουν το δρύφακτο της τάφρου και κάμουν σ' αυτή καλή αναγνώριση, και αφού ανεβούν πάνω στην κοντρασκάρα, σε τόπο ύψηλό, και εκεί κάμουν αναγνώριση της περιοχής, δίνουν το σύνθημα στον καπετάνιο με ένα προβολισμό αρομπούζιου. Ο καπετάνιος, άμα πάρει το σήμα, ανοίγει έντελώς την πύλη, τοποθετώντας τους κανονισμένους φρουρούς.

[56] Όταν υπάρχει ανάγκη ν' ανοίξουν οι πύλες τη νύχτα για να βάλουν ή να βγάλουν κανένα έξω απ' την πόλη, ο ύποφρούραρχος πρέπει να παρευρίσκεται αυτοπροσώπως· αφού ανοίξει και κλείσει ή πύλη κατά τον παραπάνω τρόπο, πρέπει, εκείνος ή εκείνοι που πρόκειται να μπουν, να σταματήσουν ανάμεσα στην πόρτα και στο δρύφακτο· έπειτα, αφού κλείσει ξανά το δρύφακτο, διατάσσει αυτός το άνοιγμα της πόρτας και τους βάζει όλους μέσα, αφήνοντας τελευταίους τους στρατιώτες, που είχαν σταλεί έξω· αυτοί, σαν κλείσει το δρύφακτο, πρέπει να πάρουν θέση και να μην αφήσουν κανένα να τους πλησιάσει. Και όταν είναι πολλοί και δεν μπορεί να τους βάλει μέσα όλους με μιās, βάζει μέρος απ' αυτούς, διατάσσοντας να μένουν οι άλλοι μακριά από το δρύφακτο· αφού περάσουν οι πρώτοι αυτοί προς την πόλη κλείνεται πάλι το δρύφακτο και με την ίδια τάξη ξανανοίγει την πόρτα και συνεχίζει ως το τέλος, αλλά να ξεύρει ότι δεν πρέπει ποτέ να βάζει ή να κρατά μέσα στο φυλάκιο, τόσους ανθρώπους ταυτόχρονα, ώστε ο αριθμός

in una volta che di numero passi la metà dei suoi soldati. L'istesso modo osservi nel metter fuori gente, né admetta mai che il rastrello della fossa e la porta siano tutti due aperti in uno stesso tempo.

[57] *Che in qualunque modo si sia che di notte si apra la porta debba subito mutarsi il nome et segni, come in molti luoghi si costuma, dichiarando che la ronda, che ha da ricevere il nome deve esser la prima a dare il segno et che le sentinelle mai debbino havere il segno, ma sempre ricevere il nome,*

[58] *Che il Sergente Maggiore non debba dare il motto prima che siano serrate le porte.*

[59] *Che dato il nome nissuno ardisca sparare archibusata senza urgentissima causa, et che sentendosi archibusata in qualsisia parte, debbino subito li soldati pigliar le armi et starsene pronti per ricevere gl' ordini; et l' Uffittiale del quartiere ove sarà sparata deva subito con diligentia inquirere la causa et darne aviso al Sergente Maggiore; et sentendola di lontano esso Sergente Maggiore debba subito andarsene lui stesso et reconoscere il romore et provedendovi de debi-*

των νὰ ξεπερνᾷ τὸν ἀριθμὸ τῶν μισῶν στρατιωτῶν. Τὸν ἴδιο τρόπο νὰ τηρεῖ ὅταν πρόκειται νὰ βγάλει ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν πολιτεία καὶ νὰ μὴν ἐπιτρέπει νὰ εἶναι ποτὲ ἀνοικτὰ συγχρόνως τὸ δρύφακιο τῆς τάφρου καὶ ἡ πόρτα.

[57] Σ' ὁποιαδήποτε περίπτωση ἀνοίξει ἡ πόρτα τῆ νύχτα, πρέπει ἀμέσως ν' ἀλλάσσουν τὸ σύνθημα καὶ τὸ παρασύνθημα, ὅπως συνηθίζεται σὲ πολλοὺς τόπους. Ἐπεξηγῶ ἐδῶ ὅτι ἡ περίπολος πρὸς πρόκειται νὰ δεχτεῖ τὸ (νέο) σύνθημα, ὀφείλει πρώτῃ νὰ δώσει τὸ παρασύνθημα, καὶ ὅτι οἱ σκοποὶ ποτὲ δὲν πρέπει νὰ πύρουν τὸ παρασύνθημα, μὰ πάντοτε τὸ σύνθημα.

[58] Ὁ ὑποφρούραρχος δὲν πρέπει νὰ δίδει τὸ σύνθημα πρὶν κλειστοῦν οἱ πόρτες.

[59] Ἄμα δοθεῖ τὸ σύνθημα, κανένας δὲν πρέπει νὰ τολμᾷ νὰ πυροβολεῖ μὲ τὸ ἀρκομπούζιο, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχει ἐπείγουσα ἀνάγκη. Ἄν ἀκουστεῖ πυροβολισμὸς σὲ ὁποιοδήποτε μέρος, οἱ στρατιῶτες ὀφείλουν ἀμέσως νὰ παίρνουν τὰ ὄπλα καὶ νὰ εἶναι ἔτοιμοι νὰ δεχτοῦν διαταγὰς καὶ ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ τομέα πρὸς τὸ ἀκουστεῖ ὁ πυροβολισμὸς, ὀφείλει ἀμέσως νὰ ἐξετάσει μὲ προσοχὴ τὴν ἀφορμὴ καὶ νὰ ἀναφέρει στὸν ὑποφρούραρχο. Ἀκούοντάς τον ἀπὸ μακρὰ ὁ ὑποφρούραρχος αὐτός, ὀφείλει ἀμέσως νὰ πάει ὁ ἴδιος, νὰ μάθει τὸ αἷτιο τοῦ θορύβου καὶ,

ti remedi secondo la qualità del caso darne notitia a superiori.

[60] *Che sendo maggiore il numero di militia in questo Regno, debbino esser ripartite le piazzè d'armi alli quartieri, et in even-to d' arma di giorno o di notte debbino tutti ridursi alle piazze, che per tempo le saranno state remostrate dal Sèrgente Maggiore.*

[61] *Che non sia lecito ad alcun soldato giocare a credito o sopra le parole, né panni, biancherie o armi et che quel tal soldato, che così giocando havesse perduto, non sia obligato pagare il debito; et havendo perduto vestiti o armi debba il tutto esserli restituito et castigato severamente l' uno et l' altro.*

[62] *Et perchè spesso dal gioco ne dependono bestemmie e risse, giudichiamo che non debba esser lecito al soldato di giocare altrove che ne' corpi di guardia o in casa delli offitiali, cioè Capitani, Locotenenti, Alfieri o Sergenti, mentre però gli stessi Uffitiali saranno in casa, acciò essi possino obviare alli disordini e dar conto di quel che potesse succedere nelle loro case et guardie. Et quei soldati che altrove giocassino devino esser castigati.*

παίροντας τὰ μέτρα πὸν χρειάζεται, ἀνάλογα μὲ τὴν περίπτωτη, νὰ ἀναφέρει στοὺς ἀνώτερους.

[60] Ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατιωτῶν τῆς μιλήσιας εἶναι μεγαλύτερος στὸ Βασίλειο αὐτό, πρέπει νὰ κατανέμονται οἱ «πλατεῖες τῶν ὀπλων» στοὺς στρατῶνες. Καὶ σὲ περίπτωσι συναγερομοῦ, τὴν ἡμέρα ἢ τὴ νύχτα, ὀφείλουν ὅλοι νὰ συγκεντρώνονται στὶς πλατεῖες αὐτές, πὸν θὰ τοὺς ἔχει ὑποδείξει ὁ ὑποφρούραρχος.

[60] Δὲν ἐπιτρέπεται σὲ κανένα στρατιώτη νὰ χαρτοπαίζει μὲ πίσωσι ἢ μὲ τὸ λόγο τῆς τιμῆς, οὔτε νὰ παίζει τὰ ροῦχα, τὰ ἀσπρόρουχα ἢ τὰ ὄπλα του. Καὶ ὁ στρατιώτης ἐκεῖνος πὸν παίζοντας ἔτσι θὰ ἔχανε δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ πληρώσει τὸ χρέος. Καὶ ἂν χάσει ροῦχα ἢ ὄπλα, πρέπει νὰ ἐπιστραφοῦν καὶ νὰ τιμωρηθοῦν αὐστηρὰ καὶ ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος.

[62] Καὶ ἐπειδὴ συχνὰ ἀπὸ τὴ χαρτοπαιξία προέρχονται βλαστήμιες καὶ φιλονικίες, ἀποφασίζομε ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται στὸ στρατιώτη νὰ χαρτοπαίζει ἀλλοῦ παρὰ μόνο μέσα στὰ φυλάκια ἢ στὸ σπίτι τῶν ἀξιωματικῶν, δηλαδὴ τῶν καπετάνιων, τῶν ὑπολοχαγῶν, τῶν σημαιοφόρων ἢ τῶν λοχιῶν, ὅταν ὁμως οἱ ἴδιοι οἱ ἀξιωματικοὶ βρίσκονται ἐκεῖ, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ προλαμβάνουν τὶς φιλονικίες καὶ νὰ ἀναφέρουν αὐτὰ πὸν θὰ συμβαίνουν στὰ σπίτια τους καὶ στὰ φυλάκια. Καὶ οἱ στρατιῶτες ἐκεῖνοι πὸν θὰ παίζουν ἀλλοῦ πρέπει νὰ τιμωροῦνται.

ΣΤΕΡΓ. Γ. ΣΠΑΝΑΚΗΣ